

Volop zon, maar bijna geen huis met zonnepanelen in Portugal

Wat betreft duurzame energie loopt Portugal ver op Nederland voor. Maar bijna niemand heeft zonnepanelen op zijn dak, viel Bouwe de Boer op tijdens zijn sabbatical van vier maanden in het land.

Theo Klein

Leeuwarden | Net terug van het Portugese avontuur dat hij met zijn vrouw Marije de Boer op 13 juni begon, kan hij er nog niet over uit hoe ver de Portugezen al zijn met groene energie. „Ze hebben dat na de crisis van 2008 voortvarend met EU-geld aangepakt. Met veel stuwdammen, windparken en zonnenvelden staan ze wat betreft groene energie op de lijst van Europese landen nummer vijf.”

Hij kwam zelfs pal naast een oud monumentaal stadje een windpark tegen. En de bewoners deelden nul komma nul euro mee in de winst van

het park ontdekte hij bij navraag. „Ze kunnen dat geld goed gebruiken, want net als hier in de krimpgebieden, kampen ze daar ook met leegloop. Als ik vertelde dat in Nederland een deel van de winst ten goede zou komen aan omwonenden waren ze verbaasd. Er is ook totaal geen fel protest tegen de komst van zulke parken. Ze klagen alleen over de hoge prijs van energie.”

Dictatuur

Die berustende houding van de bevolking is volgens De Boer nog een gevolg van de halve eeuw dictatuur waar het land onder zuchtte en die pas met de Anjerrevolutie in 1974 eindigde. „De houding dat de over-

heid het wel regelt zit er nog steeds in. Burgerinitiatieven zoals hier kennen ze niet. Je ziet ook nergens zonnepanelen op daken liggen. Ze hebben ook geen terugleverregeling als in Nederland, maar de energieprijzen zijn net zo hoog als hier terwijl een politieagent er 1200 euro per maand verdient.”

Het ontbreekt er ook aan installateurs. „Die kunnen wel grote zonneparken aanleggen, ik kwam er zelfs een van 1000 hectare tegen, maar panelen bij een particulier op het dak monteren is toch wat anders.”

De Nederlands overheid kan wat betreft grootschalige vergroening in de leer bij hun Portugese collega's. Maar Nederland is weer een schoolvoorbeeld van de kracht van een energietransitie van onderaf. „Als ik de mensen daar vertel dat in een Fries dorp op een voorlichtingsavond over zonnepanelen honderd mensen in de zaal zitten willen ze weten hoe we dat voor elkaar krijgen.”

De Boer keek niet alleen rond, hij stak in Portugal ook de handen uit de mouwen. Via de website Workaway, had hij met zijn vrouw adressen uitgezocht van Nederlanders die in Por-

De energieprijzen zijn net zo hoog als hier terwijl een politieagent er 1200 euro per maand verdient

tugal woonden en die een helpende hand konden gebruiken. „Ik ben zelf nogal handig, heb bijvoorbeeld een huis gebouwd, en mijn vrouw vindt klusjes als verven leuk.”

Zo hielpen ze een man die op een vakantie in Thailand bij een ongeluk zijn vrouw verloor en daar zelf een dwarslaesie aan overhield. Maar het zijn niet alleen gehandicapten die zich op Workaway aanmelden. „We waren ook bij een ouder echtpaar dat vier hectare grond moest onderhouden. Dat was ze teveel geworden. De heg was inmiddels zes meter hoog. Die heb ik teruggesnoeid tot twee meter.”

Verder gingen ze aan de slag bij Frank Kroondijk en Janneke Wittebol uit Hurdegaryp. Die bouwen bij Serra da Estrela aan een ecologisch dorp waar studenten leren nadenken over circulaire economie.

Vier maanden weg van zijn baan als energie-ambtenaar heeft De Boer een andere blik op zijn werk gegeven. „Ik zat vooral op de lijn van duurzame energie en de energietransitie. Maar ik raak er steeds meer van overtuigd dat een duurzame samenleving veel meer een integrale aanpak vraagt. Ik heb me verdiept in Blue zones, de plekken waar mensen langer en gezonder leven.”

Voorlichting

„Als ik op een voorlichtingsavond spreek, is dat het onderwerp waar men na afloop over doorpraat. Maar er is ook alles aan de hand op het gebied van watertechnologie, biodiversiteit, initiatieven als Kening. Die horen eigenlijk allemaal bij elkaar maar ze kennen elkaar nog onvoldoende en steunen elkaar niet genoeg. Die initiatieven bij elkaar brengen en samen laten werken lijkt me een mooie uitdaging voor de komende vijf jaar.”

Een windmolenpark bij Sortelha. Foto: Bouwe de Boer